

เทศน์เช้า วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แสวงหาใจ เราแสวงหาที่ปฏิบัติธรรมกันนะ เวลาเราแสวงหาที่ปฏิบัติธรรมกันเราก็พยายามหาที่สงบหาที่สงบ เป็นสัปปายะ แต่ความเป็นไปของโลกมันแปรสภาพตลอดเวลา นี่โลกธรรม ๘ เวลาลมพัด เวลาสิ่งแวดล้อม เห็นไหม อากาศร้อนเราก็ร้อน ทางยุโรปอากาศหนาว แต่ถ้ามันหนาวเกินไปมันก็หนาวจัด เวลาเราร้อนเกินไปเราก็ร้อน แต่อากาศร้อนหรือว่าฝนตกแดดออกต่างๆ นี่มันแปรสภาพไป สิ่งมีชีวิตจะเกิดขึ้นจากสิ่งนั้นไง สิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นมาจากสภาวะแวดล้อม สิ่งที่มีความจำเป็น สิ่งที่พอดีไป มันเป็นสภาวะอย่างนั้นไป ใ้ออย่างนั้นมันเป็นสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นมาจากสภาวะแวดล้อมอย่างนั้น

สภาวะธรรมก็เหมือนกัน เรา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้เลย “โลกธรรม ๘” สิ่งในโลกธรรม ๘ นี่ธรรมเก่าแก่ พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้หรือไม่ตรัสรู้ในโลกมีอยู่แล้ว นี่โลก เต็มโลก ทุกข์ สุข สรรเสริญ นินทา การนินทากาเลมันมีโดยธรรมชาติของเขาอยู่อย่างนั้น แล้วเราก็อยู่ในสภาวะแบบนั้น ถ้าเราควบคุมสิ่งนี้ได้ เห็นไหม เราควบคุม เรามีศีลธรรม เรามีจริยธรรม ศีลธรรมจริยธรรมทำให้เรามีความสงบเสงี่ยม ผู้ที่มีมารยาท มีสิ่งควบคุมตัวเองได้ สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกธรรม ๘ ถ้าเราพยายามทำสิ่งนี้เข้ามา เราควบคุมสิ่งนี้ได้

เจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับอาหารคาบสก็ทำความสงบของใจ สิ่งที่มีความสงบของใจ นี่โลกธรรมมันสงบตัวเอง สิ่งสงบตัวเอง แต่ธรรมะมันอยู่ลึกกว่านั้นไง สภาวะธรรมนี้อยู่ได้สภาวะแบบนั้น ได้สภาวะแบบนั้นคือจิตมันต้องสงบเข้ามาก่อน มันจะปล่อย เห็นไหม ปล่อยโลกธรรม ๘ ปล่อยคำตติจินนินทา คนถ้ามีสตินี้จะตติจินนินทาเขาขนาดไหนเขาก็ไม่ไหวไปตามกระแสโลก นี่เขาก็สามารถไม่ไหวไปตามกระแสโลก แต่เขาก็มีความทุกข์อยู่ในหัวใจ เห็นไหม

ความเศร้าหมอง ความฟ่องใส เวลาอุปกิเลส จิตนี้ฟ่องใส จิตนี้สว่างไสว ติดในอุปกิเลสใน ความสว่างไสวของใจ ใจมันสว่างไสวขนาดไหน นี้อุปกิเลส ๑๖ มันติดในความสว่างนั้น นี่สงบ จากโลกธรรมเข้ามา แต่มันยังไม่สามารถชำระกิเลสได้ เจ้าชายติชัฏตะถะถึงย้อนกลับเข้ามาใน

เวลาที่ว่าเรากลัว เรามีความตื่นเต้นกับสิ่งใด ทำไม่มองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ให้เราเที่ยวป่าช้าละ ให้เราคู่อสุภะละ เพราะสิ่งนี้มันเข้าลึก มันสะเทือนหัวใจใจ ทุกคนจะต้องมีความรู้สึกที่เวลาคิดถึงกระแสโลก นี่จะพูดทางวิทยาศาสตร์ มีเฉพาะปัจจุบันนี้ ชาติหน้าไม่มี อดีตชาติไม่มี ความคิดของเขาจะคิดได้แย่งแบบนี้ เพราะอะไร เพราะถ้าเรายอมรับว่าอดีตชาติมี เรามีกรรมขึ้นมา มันเหมือนกับเราด้อยพัฒนา ความพัฒนาของโลก พัฒนาไปเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ แต่สิ่งนี้พิสูจน์ไม่ได้เพราะเราไม่เคยทำ ถ้าสิ่งนี้พิสูจน์ได้ เราเคยทำขึ้นมา เราจะเห็นสภาวะใจของเรา มันต้องแก้ไขสิ่งที่มันจับสมอยู่ในหัวใจ อยู่ได้หัวใจ

คุณมัยพุทธกาลนะ ศาสตราในเจ้าลัทธิต่างๆ เขาไม่มีอริยมุขิเลย แต่ทำไมเขาสามารถรู้ อดีตชาติได้ละ แล้วอย่างครูบาอาจารย์ระลึกอดีตชาติได้บางชาติก็มี น้อยชาติก็มี มากชาติก็มี แล้วแต่อำนาจวาสนา นี่รู้อดีตชาติได้ รู้สิ่งต่างๆ ได้ หุทธิพิศดาทิพย์ อภิญญาไม่สามารรถแก้กิเลส ได้เลย แต่เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ๔ ประเภท แล้วแต่ว่าถ้ามีอภิญญา สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับการที่ที่เราใช้อุบาย เครื่องมือวิธีการที่จะฝึกฝนลูกศิษย์มันจะมี มากขึ้น สิ่งนี้ถ้าเราไปติดสิ่งนี้มันจะไม่เป็นประโยชน์

แต่ถ้าเราทำใจของเรา เราย้อนกลับเข้ามาที่อริยสัง เราย้อนกลับมาที่ทุกข์ ที่สมุทัย ที่นิโรธ ที่มรรค สิ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างนี้ มรรคมันจะเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา นี่สภาวะแวดล้อมสิ่งต่างๆ หัวใจนี้มันเป็นเปลือก เราต้องสงบจากสิ่งที่เป็นเปลือกก่อน มันถึงต้องมีสมาธิ มันถึงต้องมีปัญญา

สิ่งที่มีสมาธิ ถ้าสมาธิที่สมควรนะ สมาธิ มิจจาสมาธิมันก็ไม่สมควร ถ้ามันสมควรขึ้นมา นี่ ปัญญา มันจะเกิดจากสภาวะแบบนี้ ถ้าปัญญาเกิดจากสภาวะแบบนี้ ปัญญาเกิดจากอะไร เราคิดว่า ปัญญาคือการใคร่ครวญของเรา ต้องใช้ปัญญามากๆ ถ้าพิจารณาภายใน เห็นไหม เราเพ่งมองอยู่นะ แล้วสภาวะกายจะแปรสภาพไปตามอำนาจของสมาธิ อำนาจของธรรม ถ้ามีอำนาจของธรรมนะ ร่างกายมันจะแปรสภาพของมันไป มันจะแปรสภาพ มันจะกลายเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ของมันขึ้นไป นี่สภาวะแบบนี้มันเป็นปัจจุบันธรรม

แต่ถ้าเราไปคิดคาดหมาย เพราะอะไร เพราะว่าเราจะยึดหลักของเรา เรารู้ว่าทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นอย่างนี้ เราต้องยึดตามหลักวิทยาศาสตร์ ถ้าวิทยาศาสตร์มันก็เป็นสสารอันหนึ่ง มันเป็นการสืบทอดไปอันหนึ่ง มันเป็นสภาวะเป็นไปอันหนึ่ง แต่ถ้าเราวิปัสสนา เห็นไหม เวลาใช้ใจวิปัสสนา ปัญญามันเกิดขึ้นมา มันใคร่ครวญสิ่งนั้น มันมีสิ่งใคร่รู้อะไร มันปล่อยวางทั้งหมด ปล่อยวางแม้แต่ตัวมันเอง ตัวมันเองจะปล่อยวางตัวมันเอง นี่มันต้องอาศัยสิ่งนี้ อาศัยหัวใจของเราใจ

ภาษาที่สำคัญที่สุด สมบัติที่มีค่าที่สุดคือเรื่องของใจ

เราชาวพุทธ พระพุทธเจ้าสอนให้ทาน เราทำทานจากภายนอก เราก็ทำทานเพื่อจะฝึกฝนใจของเรา ใจของเราถ้ามันแข็ง มันกระด้างนะ มันไม่รับรู้สิ่งใด แล้วเราประพฤติปฏิบัติธรรม แล้วเราต้องกอดให้ได้ เห็นไหม

“ผิดพลาดจากตำราไป ผิดพลาดจากพระไตรปิฎกไปมันจะไม่ใช้ธรรมฯ” เขวากันสภาวะแบบนั้นนะ ว่านี่ผิดพลาดจากอันนั้นไป ไม่ใช่ธรรม ผิดพลาดจากอันนั้นไป...มันเป็นจริตนิสัย ถ้าเราจะต้องเดินตามอย่างนั้นไป ถ้าจริตนิสัยเราเป็นไปไม่ได้ เราจะมีโอกาสไหม

ถ้าเราไม่มีโอกาส อะไรก็ได้ สิ่งที่จะอะไรก็ได้ เพราะปัจจุบันนี้มันเป็นไปได้หมด มันเป็นไปได้เพื่อย้อนกลับมาไหม ถ้าย้อนกลับมาให้หลักได้ ถ้าเราจับหลักได้ มันมีผู้ทำงานไหม ถ้าเราจับหลักไม่ได้ เราปล่อย เราทำให้เราว่าง เราว่างเข้ามา เราก็ว่างเข้ามา

ถ้าสัมมาสมาธิ มันจะมีสติตลอด สิ่งที่มีสติตลอด เห็นไหม เรามีสติแล้วสิ่งนี้มันจะตั้งมันขึ้นมา แล้วเราน้อมนึกสิ่งนี้ไปได้ ปัญญามันเกิดตรงนี้ไง แต่ถ้าเราทำว่างขึ้นมา เราปล่อยว่าง เราดูไว้เฉยๆ มันว่างเข้ามา แล้วเราจะบังคับสิ่งนี้ขึ้นไปได้อย่างไร เราจะทำงานสิ่งต่อไปได้อย่างไร เพราะอะไร เพราะว่ามันไม่มีตัวรำพึงไปไง

สัมมาสมาธิในความรู้สึกระยะสมาธินี้ การคาดหมายที่ว่าสมาธิต้องนิ่งหมดเลย แล้วคิดสิ่งใดไม่ได้ ถ้าคิดสิ่งใดมันจะพุ่งชานออกมา แต่ถ้าปัญญามันเกิดในสมาธินั้น ความคิดอันนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร นี่ความรำพึงของใจ เห็นไหม พระอานนท์เคยพูดไว้ในพระไตรปิฎก บอกว่า ในสมาธิลึกๆ มันสามารถคิดได้ มันสามารถสร้างปัญญาขึ้นมาได้

ถ้าปัญญาอันนี้ขึ้นมา สิ่งที่ต้องศรัทธาพระเจ้าผู้สร้างมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้นะ ให้เราก้าวเดินไป แต่เวลาเราก้าวเดินไปเรายึดมั่นตามตำรา ความเป็นไปมันมีแตกแขนงไป หลักรูปแบบนั้น แต่ความปลื้มของจิตนิสัย ความปลื้มของการก้าวเดินของเรา ถ้าเราจะก้าวเดินไปสภาวะแบบนั้น เราจะเป็นไปได้

วิทยาศาสตร์ต่างๆ ทฤษฎีต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์นะ จะคิดได้ต่อเมื่อเขาปล่อยวางแล้ว เขาไม่คิดอะไร เขาปล่อยวาง มันแบบว่าฟลุ๊คนะ ฟลุ๊คเกิดขึ้นนะ มันเกิดขึ้นมาได้โดยที่ว่าเขาไม่ตั้งใจเลย เห็นไหม นี่ความคิดนอกกรอบไง ถ้าความคิดในกรอบเราจะเป็นไปในกรอบ เราจะแก้ไขไปในกรอบ แล้วมันก็รู้ทันอย่างนั้น กิเลสมันก็อยู่ในกรอบนั้น กิเลสมันก็หาทางที่ว้า บิดเบือนไปในความคิดของเรานั้น แล้วเราก็จะก้าวเดิน นี่เหนื่อยมาก

แต่ความคิดนอกกรอบมันเป็นสมบัติส่วนตัว มันจะเกิดขึ้นมาอย่างไรก็ได้ ขอให้มันชำระกิเลสได้ ขอให้มันชำระออกมา มันแทงเข้าไปในความลึกของใจ ในความยึดมั่นถือมั่นของใจอันนั้นนะ นี่มันถึงต้องใช้สัปปายะไง

เราถึงว่าต้องมีสัปปายะ มีความเป็นไป ถ้าความเป็นไปอย่างนั้นมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนา

อำนาจวาสนาของคน เวลาเกิดขึ้นมาพร้อมพอบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม สหชาติ แล้วเราสร้างบุญกุศลขึ้นมา แล้วศาสนาเรียวแหลมมาๆ จนถึงถึงพุทธกาล ในพระไตรปิฎกพูดไว้อย่างนั้นนะ “ในถึงพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” ถ้าศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา นี่การเจริญในคัมภีร์ ในไบเบิล

แต่หลวงปู่มั่นพยายามค้นคว้าของตัวเองขึ้นมาเนะ เวลาค้นคว้า มีปัญหาขึ้นมาถามหลวงปู่เสาร์ เพราะอะไร เพราะเป็นครูบาอาจารย์ ไปถามผู้อื่นเขาจะไม่รู้เรื่องด้วยหรือ ถามแล้วถ้าตอบได้ ถ้ามีปัญหาก็แก้ได้ ถ้าแก้ปัญหาก็ไม่ได้ก็ต้องเข้ามาค้นคว้าในพระไตรปิฎก เห็นไหม ค้นคว้าในพระไตรปิฎกเหมือนกัน สิ่งเปรียบเทียบนะ มาอยู่วัดสระปทุมฯ เพื่ออะไร? ก็มาค้นคว้าพระไตรปิฎก เพราะมันไม่มีคนชี้แนะ แต่พอตัวเองค้นคว้าได้ นี่สั่งสอนลูกศิษย์มา

ซุมมือเปิบนะ เรานี้ซุมมือเปิบ เราสามารถทำได้เลย แต่กิเลสของเราในหัวใจมันก็เบี่ยงเบนไป เบี่ยงเบนให้ความลัทธิสงฆ์เราเกิดตลอด เราจะลัทธิสงฆ์ สงฆ์สิ่งต่างๆ ไป ความลัทธิสงฆ์

นั่นคือกิเลส สิ่งทีกิเลสนะ ینگานของเขาเป็นสภาวะแบบนั้น แต่สภาวะธรรมที่เราเกิดขึ้นมานี้เราต้องสะสมขึ้นมา

เวลากำหนดพุทโธๆ กิเลสมันก็สอน เห็นไหม ถ้าพุทโธหาย พุทโธหายไปมันจะเป็นสมาธิ แล้วเราก็พยายามพุทโธๆ แล้วเราก็ปล่อยไป ปล่อยสติ สตินี้คลายออกๆ แล้วมันก็หายไป ทั้งๆ ที่ความคิดว่านึกว่าพุทโธนี่มันยังนึกได้อยู่ ถ้ามันนึกได้อยู่มันต้องพยายามนึกแล้วนึกไม่ได้ อันนั้นต่างหากมันถึงเป็นสมาธิ แล้วมันจะรู้ตัวตลอดไป เราต้องนึกพุทโธตลอดไป คำว่า “พุทโธ” มันจะเป็นคำบริกรรม เห็นไหม มันส่งต่อ

จิตของเราปล่อยวางๆ วาง วางอยู่นี้ วางอย่างนี้เราบังคับอย่างไร วางอย่างนี้แล้วทำอย่างไร แต่เรากำหนดพุทโธคุณิ กำหนดพุทโธๆ ไว้ พอจิตมันสงบเข้าไปมันจะมีสติตลอด สิ่งที่มีสติตลอดนี้ ตัวนี้ตัวบังคับ บังคับให้รำพึงไปได้ บังคับให้พยายามนุ่มไปได้ ให้เห็นกายก็ได้ ให้เห็นจิตก็ได้ ถ้าเห็นกาย เห็นจิตนี้ นี่ตรงนี้มันจะเริ่มวิปัสสนาได้ ถ้าเราทำแบบว่าปล่อยไปตามธรรมชาติ อย่าคาด อย่าหมาย ถ้าเวลาทำขึ้นไป เวลาคาดหมาย สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้มันติดแน่นกับสิ่งนี้ มันเบี่ยงเบนออกไป

ถ้ามันเบี่ยงเบนออกไป มันจะเบี่ยงเบนออกไปขนาดไหน ถ้ามันเป็นความผิดพลาด เห็นไหม ความผิดเป็นครู ไม่มีใครทำถูกได้หมดหรอก มันจะมีความผิดพลาดบ้าง แต่ความผิดพลาดอันนั้นมันเป็นความผิดพลาด เราก็ต้องเริ่มต้นใหม่ ทำใหม่ เพื่อจะให้เข้าทาง ถ้ามันเข้าทางได้ มันจะเข้าถึงทาง ถ้าเข้าถึงทางนะ มีอำนาจวาสนาเข้าไป มันจะเห็นใจ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

เวลาที่ฆ่ากิเลสๆ ทุกคนหากิเลสนะ เวลาเราประพฤติปฏิบัติแล้วทำไมมันยังโกรธอยู่ ทำไมมันยังหลงอยู่ มันยังเป็นไปนะ...การจะกำจัดความหลง ความโกรธได้ มันต้องเป็นพระอนาคามีใจ ถ้ามันยังไม่ถึงพระอนาคามี ความโกรธ ความรู้สึกอันนี้มันรู้สึกได้ แล้วมันยังเร็วขึ้นด้วย

เวลาพระปฏิบัติ สิ่งทีกระทบกระเทือนกันนะมันกระทบกัน แล้วพยายามจะหาที่อยู่ใจ หาที่ว่างอยู่องค์เดียว เวลาอยู่องค์เดียวเพราะอะไร เพราะหุมนักดีมาก ตากีดีมาก ทุกอย่างดีมาเลย แล้วมันสะท้อนใจ

เราทำความดี ทุกคนต้องทำดีกับเรา นี่กิเลสมันคิดอย่างนั้นนะ แต่มันเป็นไปไม่ได้หรอก เรา เวลาจิตเราสูงขึ้นมา เราพัฒนาขึ้นมา ผู้อื่นเขาไม่รู้อะไรกับเรา เขาพูดโดยธรรมชาติของเขา แต่มันสะเทือนใจเรามาก ถ้ามันสะเทือนใจเรามาก เห็นไหม สิ่งนี้เราต้องแก้ไขของเราเข้ามา นี่ต้องควบคุม ต้องดูใจเรา มันยังมีสิ่งกระทบขนาดไหน เราต้องแก้ไขสิ่งนั้น แก้ไขตรงนี้พิจารณาไป นี่พิจารณาที่กาย พิจารณาที่จิต ไม่ต้องพิจารณาที่กิเลสหรอก กายกับจิต นี่กิเลสมันอยู่ตรงนั้น

เราว่าเราจะชำระกิเลส ว่าโลก โกรธ หลง แล้วก็จะไปชำระความโกรธ ไปกดความโกรธไว้ไง ความโกรธนี้มันเกิดจากปฏิกะ สิ่งที่เป็นปฏิกะคือเรื่องของจิตได้สำนึกนี้มันมีความผูกมัด สิ่งที่ผูกมัดในอะไร? ในกามราคะ ปฏิกะ กามราคะ ถ้าตัดตรงนี้ได้มันถึงจะละความโกรธได้ ถ้าละความโกรธได้มันก็ไปเฉา ไปเฉาอยู่ในอวิชชานั้น ไปเฉา ไปปล่อยใสอยู่ตรงนั้น เห็นไหม จิตเดิมแท้ที่ปล่อยใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้ที่ปล่อยใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ที่อยู่ใต้กิเลส จิตปฏิสนธิไง ถ้าทำลายตรงนี้ได้ก็ไปเกิดบนพรหมอีกไง

ถ้าปุถุชน ตรงนี้เวลาเราสร้างบุญสร้างกรรมขึ้นมามันจะย่อยสลายมาอยู่ตรงนี้ นี่จิตปฏิสนธิไม่ใช่วิญญูณ เห็นไหม อวิชชาปุจฺจา สงฺขารา สงฺขาราปุจฺจา วิญญูณ...วิญญูณ ตัวนี้ กับวิญญูณในขันธ ๕ มันคนละเรื่องกัน วิญญูณในขันธ ๕ เห็นไหม เสียงกระทบหู โสตวิญญูณเกิดขึ้น วิญญูณในขันธ ๕ นี่หายมาก หายเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ถึงมีวิญญูณในขันธ ๕ แล้วสิ่งนี้เวลาคนจะตาย ขันธ ๕ นี้มันย่อยสลายลงไปอยู่ในจิตปฏิสนธิมันมีขันธ ๕ อันละเอียด ละเอียดมาก ตัวนี้ตัวพาเกิดต่อไป

นี่พาเกิดต่อไป ถ้าเป็นพระอนาคามีไปเกิดบนพรหม ถ้าเป็นปุถุชนมันก็ต้องเกิด เห็นไหม ถ้าทำอกุศลไว้มันก็จะเกิดตามอำนาจของกรรมนั้น ถ้าทำบุญกุศลนะ เกิดอำนาจของบุญนั้น นี่เราพิจารณาเข้ามาจะเห็นสภาวะแบบนี้ไง นี่เหตุ เหตุตรงนี้มันจะไปนรกไปสวรรค์ เหตุตัวนี้มันจะพาเกิดและพาตาย แล้วเราสร้างเหตุขึ้นมา สร้างเหตุด้วยมรรคญาณขึ้นมา แล้วไปทำลายผล เห็นไหม

อรหัตตมรรค อรหัตตผล ทำไมมีนิพพาน ๑ อีกล่ะ

เพราะอรหัตตมรรคเป็นการเคลื่อนไหวก เป็นการทำมรรคญาณมันรวมตัวไป

อรหัตตผล ผลที่เกิดขึ้นมาจากสิ่งนั้นมันยังสื่อความหมายได้ ครูบาอาจารย์ถึงสื่อได้ใจว่า ใครจะสื่อตรงนี้ได้ ถ้าสื่อตรงนี้ได้ เห็นไหม นิพพาน ๑ จบ จบตรงนั้นไม่ต้องสื่อ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นพุทธวิสัย ยังไม่พูดถึงเลย

สาวกะเวลาคุยกัน เราก็พูดกัน สื่อความหมายกันเพื่อรู้ใจ รู้ว่าวิมุตติเป็นแบบนั้น แล้ว กระเพื่อมออกมา นี่เสวยออกมา ถึงออกมาเป็นขั้นอันหยาบออกมา แล้วเราเคลื่อนออกมาเป็น เรื่องของโลก เป็นที่พึ่งของโลกไป โลกจะเป็นสภาวะแบบนั้น

เราพยายามประพฤติปฏิบัติกัน สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเป็นไปตามกระแสโลกภายนอก มัน เรื่องของหยาบๆ เราก็ดูมันไป สิ่งแวดล้อม โลกธรรมในหัวใจของเรา ถ้าเราควบคุมได้มันจะเป็น สัมมาสมาธิ จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนนี้ควบคุมจิตของตัวเองได้สงบเสงี่ยมดี มาก แล้วถ้ายกขึ้นวิปัสสนา นั้นจะเดินโศคาปัตติมรรค ถ้าก้าวถึงโศคาปัตติมรรค ทำต่อไปอย่าง นั้น ย้ำอยู่ตรงนั้น มันจะเป็นโศคาปัตติผล แล้วโศคาปัตติมรรคทำลายกันไปแล้วเราต้องสร้าง สกิทาคามรรค

สกิทาคามรรคกับโศคาปัตติมรรคคนละอันหรือ?

สัมมาสมาธิเหมือนกัน สัมมาสติเหมือนกัน แต่คนละช่วงกัน เหมือนเงินที่เราได้มาเราใช้ ไปแล้ว สิ้นเดือนหนึ่งเราก็รับเงินเดือนหนึ่ง ผลงานอันหนึ่งเราก็รับเงินเดือนหนึ่ง นี่ก็ เหมือนกัน เราสร้างมรรคขึ้นมามันจะเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มรรค ๔ ผล ๔ ถึงนิพพาน ๑ ใจ

สิ่งแวดล้อมในใจของเรานี้ปั่นป่วนใจมาก แล้วก็สงบลงได้ แล้วก็สร้างงานขึ้นมาได้ ถ้าใคร สร้างงานขึ้นมาได้ นี่คือศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธของเราสอนเรื่องมรรค เห็นไหม เรื่องมรรค ๘ แต่เรื่องสัมมาสมาธินี้มันมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่สัมมาสมาธิมันก็มีอยู่ในมรรค ๘ อันหนึ่งเหมือนกัน เราใช้สิ่งนี้เป็นพื้นฐานใจ พื้นฐานเข้ามาให้มรรคมันเดินตัวขึ้นมา นี่ภาวนามยปัญญาจะเกิด เห็น ธรรมจักรมันหมุนไปในหัวใจนะ แล้วมันทำลายกิเลสเป็นขั้นๆ เข้าไปนะ ถึงที่สุด ดวงใจดวงนั้น เป็นธรรม แล้วเป็นธรรมมีความสุขในหัวใจดวงนั้น เป็นที่พึ่งของสัตว์โลกด้วย เอวัง